

Головне управління освіти і науки
Львівської обласної
державної адміністрації
Львівський обласний дитячий
еколого-натуралістичний центр

ВИХОВУЄМО ГОСПОДАРЯ ЗЕМЛІ

(методичні поради з організації роботи
на навчально-дослідних земельних
ділянках і в кутках живої природи
загальноосвітніх та позашкільних
навчальних закладів)

ВІСНИК

ПОЗАШКІЛЛЯ

ВИПУСК
№ 5

Львів - 2009

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Перелік нормативних документів	6
Вимоги до організації навчально-дослідної земельної ділянки	7
Зміст та організація роботи відділків н.д.з.д.....	20
Експериментально-дослідницька робота.....	27
Куточок живої природи – невідемна складова навчально-дослідної ділянки.....	36
Додатки.....	42

В методичному посібнику висвітлено загальні питання планування, організації і змісту роботи учнів та юннатів на навчально-дослідних земельних ділянках шкіл і позашкільних закладів, які допоможуть керівникам творчих об'єднань, вчителям зорієнтуватися і творчо підійти до планування, визначення змісту, методики організації і проведення дослідницької роботи.

Упорядкували:

М.Кошіль, методист ОДЕНЦ

А.Федорович, методист ОДЕНЦ

Відповідальна за випуск: О.Кийко, директор ОДЕНЦ

ВСТУП

Державна національна Програма «Освіта» (Україна XXI століття) передбачає оновлення змісту освіти в школах і позашкільних навчальних закладах. У Концепції 12- річної середньої загальноосвітньої школи зазначено, що одним з основних завдань сучасної шкільної освіти є «формування в учнів уміння і бажання вчитися, виховання потреби і здатності до навчання протягом усього життя, вироблення вмінь практично і творчо застосовувати здобуті знання». Тому школи і позашкільні навчальні заклади повинні не тільки забезпечувати учнів оволодінням теоретичних і практичних знань і умінь з основ біології, екології і сільськогосподарського виробництва, а й виховувати в них глибокий інтерес і любов до праці, створення оптимальних умов для задоволення різнобічних інтересів учнів, розвитку їх здібностей і творчого мислення, самореалізації, орієнтації учнів на вибір професії.

Великий педагог В.О.Сухомлинський сказав: " Хлібороб, як і будь-який фахівець, починається зі школи, саме тут в кожній душі формується свідомість, почуття обов'язку, поваги до хліба, до праці".

Провідна роль у роботі на навчально-дослідній земельній ділянці повинна належати сільськогосподарському дослідництву. Участь у науково-дослідній роботі на ділянках допоможе школярам не тільки закріпити теоретичні знання, але і оволодіти практичними вміннями і навичками новітніх методів вирощування сільськогосподарських культур, сприятиме профорієнтації, здобуття професії та свого місця в суспільстві, усвідомленню можливості отримання прибутків від своєї праці, що є найкращим стимулом для дітей та її родини.

Навчально-дослідна земельна ділянка повинна стати місцем наукового, екологічного, економічного землеробства, що сприятиме розвитку сільськогосподарства.

Важливою рисою громадянина є його трудова активність, сформованість творчої, працелюбної особистості, цивілізованого господаря, що здійснюється як під впливом усього середовища, так і внаслідок цілеспрямованого трудового виховання. Останнє покликане формувати свідоме ставлення до праці, виробляти навички і вміння трудової діяльності, професійної майстерності, готовність жити і працювати за ринкових відносин.

Виховати любов і повагу до праці означає виробити свідоме ставлення до неї як громадянського обов'язку, готовність віддавати сили, знання і досвід в ім'я розбудови української державності.

Керівник творчого об'єднання повинен не просто залучати школярів до праці, а виховувати усвідомлене ставлення до неї, підкреслюючи безпосередній зв'язок між національною свідомістю особистості та її трудовою активністю.

Праця у нашому суспільстві є не лише засобом досягати матеріального і духовного добробуту, вона лежить в основі виховання. Праця є невід'ємною умовою людського життя. Особливо добре це простежується в суспільстві, де національні, державні і суспільні інтереси збігаються, що, у свою чергу, є умовою єдності державних, національних і особистих інтересів. Таке поєднання інтересів є підґрунтям формування поглядів на працю як найважливіший моральний і патріотичний обов'язок.

Трудове виховання мусить мати практичну спрямованість. Юннати повинні вирощувати продукцію, яка користується попитом, уміло передбачати можли-

вості її реалізації і використання виручених коштів. Такий підхід сприятиме виробленню в них не лише вміння, а й потреби працювати.

Методологічною основою повинна стати установка на те, що будь-яку суспільно корисну працю слід оплачувати. Звичайно, це ні в якому разі не заперечує глибоких патріотичних почуттів особистості, ентузіазму.

Недоліком організації трудового виховання є недостатня його системність. Так, у навчальному процесі теорія часто відірвана від практики, а у поза навчальний час маємо "чисту" практику, майже без будь-якого теоретичного забезпечення. У це поняття вкладаємо теоретичне обґрунтування ролі праці в розвитку суспільства, забезпечення знань щодо трудових прав і обов'язків учнів, моральної оцінки праці як основи самоутвердження і самовираження особистості. Сюди також належить правильний вибір об'єкта діяльності та підготовка керівника практики.

Важливою складовою трудового виховання є формування дбайливого ставлення до особистої, народної і приватної форм власності, які у сукупності становлять національне багатство.

Найстрашніше для руйнування духовності українця – це "втрата зв'язку з землею, яка в собі ховає могутні сили любові до Бога, природи, Батьківщини. Земля без слів виховує у людині почуття господаря, трудівника, вимагає від неї щодня дбати про її безпеку, зберігання краси і родючості." /Глускін В., Нариси історії української філософії XXI – XIX ст. – Рівне, 1992\.. Відрив від землі, викликаний об'єктивними і суб'єктивними факторами, веде до деморалізації дітей /народу/, викликає прояви бездушності, ліноності. Тому так важливо, щоб кожен навчальний заклад мав земельну ділянку, щоб учні проводили на цих ділянках практичну та дослідницьку роботу. Формування цивілізованого господаря означає вироблення в школярів правильного й етичного кодексу підприємницької діяльності. В умовах ринку знайдуть себе люди ділові, працелюбні, професійно грамотні, підприємливі, з добре розвиненим мисленням, здатні ризикувати, оперативно приймати рішення.

Як показують сучасні ринкові відносини, юннати прекрасно можуть виростити врожай, виготовити продукцію, але не завжди можуть уміло цим розпорядитись – продати, обміняти... Через те так важливо сьогодні формувати людину ринку.

Вихованці навчальних закладів мусять бути переорієнтовані на те, що добробут кожного з них залежить передусім від них самих, від розвитку їх здібностей, освітнього та кваліфікаційного рівня.

В умовах ринкових відносин по новому оцінюється праця кожного громадянина. Вищий добробут життя залежить від конкретної особи. Та, вихованці наших навчальних закладів мало на це зорієнтовані. Потрібно створити умови, які сприяли б залученню дітей з раннього віку до праці, поступово формували особистість трудівника, збуджували в молоді інтерес і прагнення до високопродуктивної праці.

Таким чином, школярів потрібно готувати до дорослого життя не тільки у школі, а у тендемі трикутника батьки – школа – позашкільні заклади і не тільки теоретично але і практично. Тому навчально-дослідні земельні ділянки повинні бути при кожному навчальному закладі. Саме на таких навчальних, виховних та наукових засадах розроблена державна національна Програма "Освіта".

ПЕРЕЛІК ДІЮЧИХ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОЇ, ДОСЛІДНИЦЬКОЇ І ПРИРОДООХОРОННОЇ РОБОТИ

1. Положення про навчально-дослідну земельну ділянку загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів, затверджене наказом МОНУ від 01.11.95р. № 307 /Інф. зб. МОНУ №14, 1996 р./.
2. Рішення колегії МОНУ "Про концепцію позашкільної освіти та виховання" від 25.12.96 р. № 16\3-8 /Інф. зб. МОНУ №7, 1997 р./.
3. Наказ МОНУ "Про відновлення та розвиток навчально-дослідних земельних ділянок у середніх та позашкільних закладах освіти" від 04.07.97 р. № 248 /Інф. зб. МОНУ № 7, 1997р./.
4. Лист МОНУ "Про організацію гурткової роботи у позашкільних закладах освіти" від 23.01.97 р. № 1\9-28 /Інф. зб. МОНУ № 6, 1997 р./.
5. Умови проведення конкурсу на кращу навчально-дослідну земельну ділянку у середніх і позашкільних закладах освіти. /Додаток до листа МОНУ від 05.02.98 р. № 1\9-43/.
6. Правила безпеки під час трудового навчання й літніх практичних робіт учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів у сільськогосподарському виробництві /Інф. зб. МОНУ № 10, 1999 р./
7. Положення про куточок живої природи загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів, затверджене наказом МОНУ 09.08.2002 №456.

ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ.

Зареєстровано
в Мініюсті України

29.05.96р. № 256/1281

Затверджено
Наказом Міністерства
освіти України
01.11.95р. № 307

ПОЛОЖЕННЯ

про навчально-дослідну земельну ділянку загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів

І. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Навчально-дослідна земельна ділянка закладу освіти є базою проведення навчальних та практичних занять, передбачених програмами з природознавства, біології, трудового навчання, засвоєння знань, формування вмінь і навичок, організації позакласної юннатівської, дослідницької, природоохоронної роботи, продуктивної праці учнів.

2. Навчально-дослідна земельна ділянка може існувати при всіх типах середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах різних типів і позашкільних навчально-виховних закладах відповідно до Положення про середній загально-освітній навчально-виховний заклад, затверджене постановою Кабінету міністрів України від 19.08.93р. № 660, та Положення про позашкільний навчально-виховний заклад, затверджене постановою Кабінету міністрів України від 26.01.94р. № 45.

3. Навчально-дослідна земельна ділянка надається у порядку, встановленому Земельним кодексом України. На вказані земельні ділянки поширюються пільги щодо плати за землю, визначені для закладів освіти згідно з Законом України «Про плату за землю».

II. ВИМОГИ ДО ФУНКЦІОНУВАННЯ НАВЧАЛЬНО- ДОСЛІДНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

4. Розміри навчально-дослідної земельної ділянки встановлюються залежно від кількості учнів, які навчаються в освітньому закладі і місцевих умов (додаток № 1).

Під навчально-дослідну земельну ділянку рекомендуються такі площі:

для початкових шкіл	- не менше 5 тис.кв.м.
для основної і старшої	- не менше 10 тис.кв.м.
для міських шкіл	- не менше 10 тис.кв.м.
для обласних станцій юних натуралістів (еколого-натуралістичних центрів)	- не менше 20 тис.кв.м.
для районних станцій юних натуралістів (еколого-натуралістичних центрів)	- не менше 5 тис.кв.м.

